

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Bezoekadres:
Weesperplein 8
(Vm. Stadstimmertuin 4-6)

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
www.crk.amsterdam.nl

Integrale Commissie Advies nr. 2021-12

Status: definitief

Onderwerp	Van Boshuizenstraat, Buitenveldert
Datum	22-9-2021 (videoconferentie)
Commissie	Do Janne Vermeulen (voorzitter), Ton Schaap, Albert Herder, Marianne Griffioen, André Winder
Secretaris	Paul Rosenberg, Kees van Hoek
Toelichting	Jeroen Schilder, Roberto Meijer (MVSA)
Overige deelnemers	Anja Göhringer (R&D), Peter Hazewindus, David van der Laan (Stadsdeel Zuid)

Achtergrond

De Pelgrimskerk is een in 1962 gebouwde protestantse kerk aan de noordzijde van de Van Boshuizenstraat. Het gebouw is gecombineerd met een éénlaags kerkelijk centrum en maakt van het begin af aan als maatschappelijke voorziening deel uit van de strak geordende AUP-structuur van Buitenveldert. Recent is aan de noordzijde van de kavel een strook met etage woningen toegevoegd waardoor de groene omgeving van het gebouw aan kwaliteit heeft ingeboet. Kerk en laagbouw staan gedeeltelijk leeg en zijn door de protestantse gemeente verkocht onder voorwaarde dat een klein kerkelijk centrum op deze plek beschikbaar blijft.

In opdracht van de ontwikkelaar is onderzocht of de bestaande bebouwing vervangen kan worden door nieuwbouw in een hogere dichtheid. Op verzoek van de gemeente wordt nagegaan of het Joods Cultureel Centrum uit de Van der Boechorststraat (Paviljoen Buitenveldert) in het plan kan worden opgenomen. Het als schetsplan uitgewerkte voorstel voorziet verder in het toevoegen van vijfentwintig vrije sector woningen.

Het bestaande kerkgebouw heeft op de Waarderingskaart Architectonische en Stedenbouwkundige Kwaliteit AUP een orde 2 waardering. In de onderliggende deelwaarderingen zijn veel punten toegekend aan de bijdrage die het gebouw levert aan de stedenbouwkundige structuur en relatief weinig aan de architectonische uitwerking. Om die reden en door de aanpassingen die in het verleden aan het gebouw zijn gedaan, wordt vervanging door M&A in dit geval mogelijk geacht.

Vraagstelling

Is het ontwerp voor de nieuwbouw voldoende ingepast in de bijzondere stedenbouwkundige structuur van Buitenveldert? Is de maximale hoogte van 22 meter voorstelbaar in relatie tot de omgeving? Kunnen voor de verdere uitwerking aanvullende kaders worden meegegeven?

Advies

De commissie ondersteunt de stedenbouwkundige uitgangspunten die aan het project zijn meegegeven. Zij leggen de nadruk op het behoud van het groene karakter van deze kavel en stellen dat deze plek ook in de nieuwe situatie herkenbaar moet zijn als 'special' binnen de stempelstructuur van Buitenveldert.

Het is dan ook toe te juichen dat de maatschappelijke functie door het bouwen van een Joods Cultureel Centrum met synagoge en een kleine kerkruimte voor de protestantse gemeente Buitenveldert behouden blijft. Dat biedt de unieke mogelijkheid om, na de sloop van de bestaande bebouwing, een nieuw bijzonder complex toe te voegen aan het kralensnoer van bijzondere functies aan de noordzijde van de Van Boshuizenstraat. Maar die mogelijkheid is naar de mening van de commissie nog niet ten volle benut. De twee op een gemeenschappelijke plint geplaatste volumes zien er te veel uit als (generieke) woongebouwen en geven in vorm en expressie te weinig uitdrukking aan de zeer bijzondere functies die hier worden ondergebracht. Het woonprogramma lijkt in de ruimtelijke uitwerking dominant over de religieuze functies.

In de huidige situatie bestaat de bebouwing uit een relatief hoog kerkgebouw met lage vleugel langs de zijstraat Backershagen. Daardoor bestaat een mooi contrast tussen de dominante functie op het terrein en de nevenschikte functies en is er veel lucht en doorzicht. Door het intensiveren van het bebouwde oppervlak komt het open karakter van de kavel te veel onder druk te staan. Doordat beide volumes in de nieuwe toestand relatief hoog worden (15, respectievelijk 22 meter) en de volumes vrij dicht op elkaar staan, gaan ze te veel werken als één massief blok. Het volume langs Backershagen gaat door de gekozen hoogte een ruimtelijke relatie aan met het woongebouw langs Giessenburg zodat het beeld wordt opgeroepen van een generieke AUP-haak. Geadviseerd wordt de ruimte tussen de gebouwen groter te maken. Tevens kan onderzocht worden of het totaalbeeld en de bezonning van de achtergelegen woningen verbetert wanneer het contrast in hoogte wordt aangezet. Een grotere incidentele hoogte dan 22 meter is daarbij denkbaar wanneer dat leidt tot een substantiële verlaging van het andere deel van het complex.

Overige opmerkingen

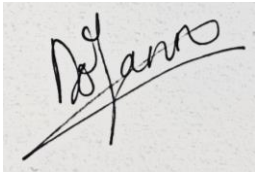
Beveiliging

In de presentatie wordt aangegeven dat de beveiliging van de synagoge vooral wordt gezocht in technische voorzieningen die een beperkte invloed hebben op de ruimtelijke verschijningsvorm van de gebouwen. Dat zou mooi zijn maar de ervaring leert dat vaak toch serieuze gebouwde voorzieningen noodzakelijk zijn. Het verdient aanbeveling in de ontwerpfase niet uit te gaan van het meest optimistische scenario.

Landschap

In de tekeningen is weinig gronddekking aangegeven boven de parkeergarage. Voor een echte daktuin en de illusie van een doorlopend landschap is meer grond nodig zodat echte bomen tot wasdom kunnen komen. Aan de zijde van de Backershagen wordt de groene contramal gemist die aan deze kavel zijn bijzondere karakter verleent. Het beeld moet kantelen van een bebouwde kavel waaraan groen is toegevoegd naar dat van een doorlopend, groen tapijt waar een sculpturaal gebouw boven zweeft dat door zijn vormgeving recht doet aan de bijzondere functie.

Amsterdam, 27 september 2021
Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

A handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature is written in a cursive style and appears to read 'Do Janne'.

Do Janne Vermeulen, plaatsvervangend voorzitter

Bijlage

Beleidskaders:

- Bestemmingsplan Buitenveldert
- Welstandsnota De Schoonheid van Amsterdam (2019)

Aangeleverde stukken:

- Transformatie Pelgrimskerk. Stand van zaken 25-8-2021 (MVSA Architects)
- Ruimtelijk kader/ ambitiedocument transformatie Pelgrimskerk (Transformatieteam Zuid, 1-4-2021)
- Intentieovereenkomst Rosebroom – gemeente Amsterdam tbv transformatie Van Boshuizenstraat 560 – Pelgrimskerk (Transformatieteam Zuid, 6-9-2021)
- Eerste stedenbouwkundige beoordeling Pelgrimskerk (R&D, 2-9-2021)
- Verkenning van Van Boshuizenstraat 560, Pelgrimskerk (M&A, 12-11-2020)
- Presentatie MVSA Architects, 22-9-2021